

pro 1/2 zl. ním během

ROVNOST'

vychází první a třetí čtvrtok
každého měsíce.

PŘEDPLATNÉ

obnáší na rok zl 140, na půl roku
zl -70, na čtvrt roku zl -35.
Jednotlivá čísla po 5 krejcarech.

REKLAMACE

nemí se pečetit a netreba jich
frankovat, ale na adrese budete
opatřeny nápisem „Reklamace.“

INSERÁTY

pohledají se co nejdovnitř a platí se
hned při objednání.

ROVNOST

LIST SOCIALNÍCH DEMOKRATŮ ČESKÝCH

ROVNOST, VOLNOST, BRATRSTVÍ.

PANGRÁC KRKOŠKA
ODPOVĚDNÝ REDAKTOR

JAN OPLETAL
ODPOVĚDNÝ VYDAVATEL

ADRESA
redaktec, administratice a expedice
zni: Brno, Josefov č. 13.

HODINY REDAKČNÍ
jsou ve všechny dny od 6. do 8.
večer; v neděli od 9. do 12. rano.
Byt redaktorův:
Františka Josefa trida č. 114.,
II. patro, c. dv. 8.

L I S T Y
budete frankovány a správně adresovány; nefrankované se nepřijímají.

STÍZNOŠTI
zasílány budete vydateli J. Opletalovi v Židenech č. 9. u Brna.

I. ROČNÍK

V BRNĚ DNE 13. SRPNA 1885.

ČÍSLO 1.

Stejně smýšlejte prosíme o šíření a odpořečování tohoto listu, jakož i o zasylání zpráv.

Číslo toto rozesilame na ukázkou; kdo list nás odebíráti nehodlá, ať zašle je nazpět.

Kdo první číslo podrží, toho považovati budeme za odběratele.

Slavné redakce časopisů, jimž číslo toto zasyláme, prosíme o výměnu.

Mužové práce! Občané!

Predstupujeme před vás s novým časopisem. Je naši povinností, abychom povídali vám, jak list tento vznikl, kdo stojí za ním a jaké jsou to zásady, jež jeho sloupci budou hájeny i šifeny.

Neočekávejte, že uvedeme se vám lesklými, frásem a zvučnými na efekt vypočítanými slovy. Dvě závažné věci máme vám říci. Předně, proč časopis tento byl založen; za druhé, jak řešit hodlání úlohu svou my, kdož postaveni jsme jemu v čele. K vysvětlení prvního postačí seřadění událostí, jež v posledních letech před vlastními vašimi zraky odhrály se v lůnu naší strany. Ke druhému třeba, abychom ukázali vám, jakým spůsobem socialismus a jeho snahy pojímáme. Obě povíme vám slovy prostými; to bude rozvinutí našeho programu. Slibu, že programu tomu zůstaneme věrnými a že prapor vztýčený vždy mužně poneseme v před, slibu takových činiti vám nebudeme. To poznáte sami dle našich činů; dle nich, pak zařidíte i jednání svoje k nám: pokud stáli budeme k svaté vaší věci, potud činite i vy svoji povinnost vůči nám; v okamžiku, kdy list tento se odčíz vám a vašim zájmům, odvrátěte se i vy od něho a vydejte ho zaniknutí.

Znáte všechna s dostatek, v jakém postavení ocíla se dnes socialistická demokratie rakouská a v jakém postavení nacházíme se zejména my socialistické čestí.

Jakého smýšlení jest vůči nám vláda, to známo více než dosi. Nejlepším toho důkazem jest právě obmyšlený onen výminečný zákon, jenž má dle minění kruhů rozhodujících státi se socialistickému nejen okovem ale i hrobem. A stejně nesmíritelné jest postavení naše oproti celým stranám politickým. Liberalismus jest naším přirozeným odpůrcem; tak zvané strany národní nenávidí již nás pro internacionálismus našich snah i pro saašenlivost naší v ohledech věcí národnostních a jsou nám v nenávisti pro výstřednost svých požadavků; a klerikalismus, ten odvěký nepřítel každého pokroku a každé opravy, ten právě dnes pod maskou přízně k lidu pozvedá prapor zpátečnictví a vše, co v rolnictvu, co v maloživnostnictvu, co v dělnictvu i ve stavech středních jen poněkud se snahami jeho dle se uvést v soulad, vše to soustředuje v jeden mocný řík, jimž fady naše snaží se potřít a zadřít tak pravý pokrok a skutečný rozvoj, jež jedině my hýjíme.

Tak stojíme sami a se všech stran bije do nás bouře; s námi není nikdo, ale proti nám je vše.

A v tomto zápasu, právě v době poslední, kdy příboj nepřátelství divějí než kdy jindy bije v naši lod, stihlo nás neštěstí daříce větší, daleko nebezpečnější než jakákoli nehoda, ať nalehla by na nás odkudkoliv.

Neštěstí to je svar ve vlastním tábore.

Občané, nechceme dlouhými slovy líčiti vám společnou tuto naši nehodu. Více než dostatečné je vám vše známa a neradno jest rozrývat ráu posud nezaceLENÉ.

Z malých nepatrých počátků vyšlel během nedlouhé doby mohutný plamen nesvornosti a živen osobními choutkami, nerozvážnosti, umíněnosti a snad i jinými činiteli, sířil se rychlosť užasnou, zachvátil brzo všecky mysl i všecká srdeč, ochromil silu naší agitace, počíti ničiti dilo dlouhých let a namahavé práce, bránil nám obrátit zbraň svou proti společnému nepříteli, jež je skodolibým smíchem dobýval jednu naši posici po druhé, zatím co my svářili se mezi sebou.

Je vám i známo, jak smutné pro veškeru socialistickou demokratii měl rozkol ten následky. Časopis zanikal za časopisem, jeden z nedostatku, jeden potlačen policií, jež ve svárech našich nacházel vhodné příležitosti ku zakročování; na šíření myšlenky socialistické, na dobývání pro ní nových míst, na získávání nových přívrženců a nových zápasníků nebylo pomyslení, ba naopak kruhy socialistické demokratie fidly čím dál více, dělnictvo, ten hlavní a jediný skoro nositel i hlasatel idey socialismu, odvracelo se s nevolí od věčných neplodných těch hádek a růžnic, nejstarší osvědčení bojovníci, kteří proti každému nepříteli na venek odhodlaně a zmužile šli v boj, ti odhazovali nyní roztrpčené a málomyslné zbraň a brali se v předčasné zátiší. Zkrátka, rozklad vzmáhal se v našich řadách vůči hledě a brzo dostoupil výše dřasné.

Konečně počalo být zjevno, že dále nemůže to spůsobem tímto jít, nemá-li myšlenka socialismu utrpěti u nás ztrátu národního, nemá-li dilo, jehož konečným účelem jest úplné osvobození práce ze jha kapitalistického, být na dlouhé doby zdrženo, nemají-li veškerý životy indiferentní být na léta od socialismu odpuzeny a tak vedený přímo do tábora našich nepřátel.

Tu počala střízlivost a rozvaha vitéziti nad rozvášněností.

Na všech stranach počaly se již ozývat hlasové, jež divoký zápas ve vlastním našem tábore zatracovali a volali po smíru. Dělnictvo došlo k poznání, že bylo by chybou hledati svého nepřítela ve vlastních řadách a že jinam dlužno obrátit zbraň než na hrud vlastních bratrů. Živly rozvášnější nabýly vrchu a bylo zřejmo, že přiblížila se doba, kdy opět smířiti se musí celá strana socialistická a postavit se tak v jeden svorný silný a nezdolný řík, jak stálá v něm druhdy.

Dělnictvo brněnské učinilo ku smíru tomuto první pokus.

Dne 26. července sešlo se socialistické demokratické dělnictvo všech stran k důvěrné schůzi a tu usneseno založit časopis, jenž hájiti má snahy socialistické demokratie, za jedno jít s ostatními listy socialistickými, hlavně však za úkol si vytknouti, aby působil k sjednocení a dohodnutí se celé strany socialistické.

Listem tím je „ROVNOST.“

Založení listu tohoto má být prvním krokem k všeobecnému smíření. Zakladatelé kojí se naději, že počinání jejich potká se s úspěchem a se zdarem.

Zároveň se založením listu zvoleno i vydavatelstvo, jemuž vedení jeho svěřeno. — — —

Takové jest, občané, založení časopisu „ROVNOSTI“.

Vidíte, že myšlenka založení časopisu toho vyšla z lidu samého, vidíte, že založen byl lidem, lidem že určen jest účel, jaký má sledovati, a to budí vám zárukou, že také svatým snahám lidu zůstane list tento věren — — —.

~~Za druhé sdělití vám musíme, jak pozdráme na úlohu svou my redakce a vydavatelstvo, kteří volbou dělnictva novému Němu postaveni jsme v čelo.~~

Hlavní a jedinou úlohou naší jest řízení a hájení pověstných, všeobecně uznávaných, zásad demokratického socialismu.

Socialismus demokratický pak pojímáme jako otázku všelidskou, otázku kulturní, otázku, jež není zájmem jen jednoho stavu nebo národa, nýbrž zájmem stavu všech a lidstva celého. Otázka socialistická oprav, boj čtvrtého stavu proti třídám panujícím, konečná emancipace práce z okovů kapitalu, to vše jest nám výsledkem vývoje historického, ne vše to zíráme jako na dejinnou nutnost.

Několika slovy objasníme vám svůj názor.

Od dob těch, kdy středověký feudalismus se všemi svými zvětšelými již rády a zřízeními počal se skládati ve hrob, od dob těch počal zvedati hlavu svoji kapitalismus. Napřed šel tisíce a bojácně, ale každým krokem přibývalo mu síly a silou odvahy. Vždy sebevědoměji, vždy urputněji a nesnaženlivěji počal vystupovati, vždy větší nabýval vlády ale vláda jeho vždy děsnější podoby. Stroj i kůň, tělo i duch vytázený jsou ponenáhlou v jeho jho, až posléze každá práce, každý pokrok ve vědě i každá plodná myšlenka stavá se mu jen pramenem, z něhož pije novou sílu k dalšímu svému životu.

A život kapitalu to jest ustavičné zmnožování sama sebe. Život kapitalu není nic než rozením zlata ze zlata. Ale k tomuto samovzruštu, k tomuto rozmožování, potřebuje kapitál jednu podmínsku. — podmínskou tou jest práce! Té bledí se proto zmocnití všude a za všech okolnosti a z práce, kterou urval, z té tvorí vlastní svoje tělo — z potu, dle slov Lassalleových tyčí se zlato. Vysočití práci, tot jest jedinou činností, kterou považuje kapitál za plodnou a proto vysočí ji bez všech mezin a bez všech ohledů; a celé kraje spustoší, ať celé generace vymří — to vše je kapitalu lhotejno. Jen yne-li ze všeho toho výtežek a výtežekem zmnožení.

Aby pak mohl práci pohodlně vysočit, stvořil si kapitál ohromný proletariát, jehož práce vydána je vykořisťována na milost i nemilost. Proletář, ať kladivem vlníce ať pěrem, vždy jest nucen sílu i dlo své přinášet kokovému tomu Mottchu, vždy je nucen obětovati jemu svůj pot, své zdraví a štěstí, ba i svůj život a své potomstvo.

A čím více kapitál mohutný, čím větších úspěchů nabývá, tím stává se nenasylnejším, tím požadavky jeho vzrůstají a tím stává se i činnost jeho děsnější.

Dnes stojí společnost naše nad děsnou propastí.

Na staré zemi hospodářské soustavy moderní, na velké Británii, vidíme nejhrůzněji stopy kapitalu: Skotsko je ochuzeno, Irsko vylidněno, v staré Anglii, té domovině statnosti a síly, jsou celé kraje olnádeny pouze neduživými mrázky a nešťastími, když všechno tyto spějí přirozeným pohybem všecky země kulturní. Co stihlo národ skotský, irský a anglický, to odcéká všecky civilizované národy jiné. Čím kultura více postupuje, čím průmysl a obchod více pokračuje a se rozvíjejí, tím drsněji zasahuje v dstroji a v nitru každého národa kapitalismus a tím střebe z něho krve a síly více.

Dnes společnost německá, honosící se druhdy statečným stavem městským i zdatným rolnictvem, počíná obdobně se společnosti anglickou již již rozštěpati se ve dvě třídy, kastu vykořisťujících předních deseti tisíců a v kastu vykořisťovaného milionohlavého proletariátu, jenž vždy hloub a hloub klesá. A první počátky rozkladu působivého systému toho zahvacují již Francii, Rakousko, Rusko i všecky ostatní země a národy práce.

Je na bledni, že kdyby kapitál penechán byl sám sobě a důsledně kdyby provedena byla tak zvaná svoboda národního hospodářství, jež jest čelní zasadou kapitalistického liberalismu, pak v krátké že kapitál zpustoší a vysílí by celé bílé plemeno a pohrobil vši kulturu i lidskost ve kovový svůj jícen.

Než tak daleko dojít to nemůže a nebudí. Čím více vzdutá rušivá síla a ničivá moc kapitalu, tím přirozeně budí se také proti němu mohutnější odpor. Lidstvo má posud dost síly, aby onoho hada, jenž kolem něho jako kolem své kořisti se svijí, zničilo.

Doba nová vytasila se s bezčetnými návryty opravnými, jimiž děsnému rádění kapitalismu učiněna má být přítrž. Nejrozholnější, na základech rozumových nejvíce spočívající a proto také jedině uskutečnitelný jest ze všech těchto snah opravných socialismus, jehož heslem jest vybavití úplné práci z područí, z vykořisťování kapitalu, a učiniti jí svobodnou.

Jak nutný a přirozený byl celý tento pohyb dějin národního hospodářství, tak přirozeno a nutno jest i to, že ona třída, jež nejvíce pod tuhymi drápy kapitalismu upí, že dělnictvo chápne se první obrany a první zahajuje boj proti kapitalu. Ti, jejichž práce nejvíce je vykořisťována, ti přirozeně první píši na svůj prapor „Emancipace práce.“

Než prospěch a zájem dělnictva není osamocen; v nejužším spojení s ním je prospěch všech ostatních výrobních tříd společenských, prospěch rolnictva, prospěch maloživnostnictva, prospěch tak zvaného proletariátu vzdělaného, ba i prospěch tříd středních.

Kdo první běží na poplašné zvony bláhající rozbřesk nové doby, to jsou dělnici; jim také přirozeně připadnouti musí a případně nejdříve a největši podíl z dědictví spukfelého kapitalismu. Ale ráz na ráz emancipovati budou se pak i stavý jiné, až celá lidská společnost setřeše se sebe jho kapitalu a práce bude osvobozena úplně.

To jest náš názor o socialismu a jeho významu historickém; to jest náš názor o úloze dělnictva!

Osvobozením sebe osvobodí dělnictvo celé lidstvo, emancipací práce pošine se kultura lidstva mohutně do předu a tak, jako druhdy vítězství feudalismu nad zasadami absolutního království, jako později vítězství stavu třetího nad feudalismem neznamenalo jen úspěch kasty nýbrž pokrok celého lidstva, tak ani vítězství stavu čtvrtého nad zasadami, názory a soustavami, vzniklými pod vládou měšťáctví, nebude jen úspěch jedné třídy nýbrž úspěch lidstva!

A dle těchto názorů řešiti budeme svůj úkol, dle nich zařídíme svoji taktiku a směr svého působení.

Obě vysloveno je málo slovy:

Ty, kdož stoupenci socialistické demokratie jsou, ty utvrzovati budeme v jejich názorech, ty udržovati budeme v jednotném říku; to je náš program pro náš strany. Agitace ve všech vrstvách proletariátu, působení, aby zviditelněny, bláhavý dělník poznal, kde příčina jeho bíd, působiti, aby proletář vzdělaný seznal, že stojí nad propasti a že, co dnes stihá toho nejnešťastnějšího z nejnižších vrstev lidu, to zítra že postihne již jej, působiti, aby každý seznal, co socialismus žádá a jaký má význam, působiti, aby předsudky proti němu zakotvené klesaly a mizely, to jest program náš na venek.

VII/2(8)

Tím vylezli jsme vám, občané, stanovisko, na kterém stojíme. Doufáme, že slova naše najdou všude ohlasu. Doufáme, že ovšem socialistům promluvili jsme ze srdce a všichni že vše, pouze ona cesta, kterou vytkli jsme sobě, že musí vesti všecky tisk socialistický, pouze to že jest cesta zdárného působení a úspěchu.

A s přesvědčením tímto nastupujeme svoji dráhu, na níž naše přesvědčení bude nám jediným zdrojem sily ku vytrvání a souhlas vaš jedinou odměnou.

Občané, myslíme nyní, že jsme svoji povinnost, ukázati vám sebe a svoje tendence, poctivě vykonali. Několika slovy obrátíme se nyní k vám, abychom stejně přímo a stejně mužně i vám pověděli, co na vzejm očekáváme od vás a co myslíme, že plným právem očekávati smíme.

Dvě věci jsou, jež podniňují zdar našeho podniknutí a jež opět spočívají na vás.

Předně je to hmotné postavení listu, jež pojistit musíte vy. To všechni, že my, kteří ve vydávání jsme se odhodlali, nemáme k disposici nijaký kapitál, jímž bychom listu mohli existenci zajistiti. — S holými rukami ale s nadějí ve vaší obětavosti podnikli jsme svoje dílo. Doufáme, že naděje naše nás nesklamou a že nedáte listu, jenž je listem vašim, jenž hájí zájmy vaše a šíří vaš program, že nedáte listu tomu zaniknouti z nedostatku hmotných prostředků.

To jest věc první.

Důležitější ještě pokud možno jest věc druhá.

Jedná se o spolupůsobení vaše při řízení myšlenek listem tímto zastupovaných a hlásaných.

To snadno pochopíte, že všecka naše práce i všecka vaše obětavost nesvedou ničeho, nespojí-li všechni, kdož potékud jen iden socialismu pochopili a její význam poznali, nespojíte-li vy všechni svou prací a svoje úsilí s naším.

Občané, na vás a jediné na vás jest, abyste list nás řítili, na vás jest, abyste dbali, by zásady jím hlásané pronikly v každou chatu a našly přívržence ve všech kruzích. Dbejte, by socialismus stále se řítil, dbejte, by pochopován byl správně a pochopení to by neslo zdárné ovoce. Nikdo neskladejte ruce v klín. Řítili to, co uzná za pravé, to jest povinnost každého poctivého muže a proto nikdo ať neváhá v agitaci a nikdo ať není liknavým.

Všechni podejte nám svoje dlaně k velikému společnému dílu, všechni spojte sily své s námi pamětlivi toho, že čím více bojovníků, tím dříve že kyne nám vítězství.

Pomněte, že prací pro socialismus konáte jen povinnost svou vůči sobě samým, povinnost vůči svým rodinám a svým dětem!

Jitro již počíná svítati a doba volá. Nedopustte, aby k hanbě našeho pokolení říti mohl jednou pozdní dějepisec, že čas našel nás nepřipraveny pro to, co nesl ve svém louně!

V před ku poctivé práci! Nikdo ať malátně neváhá a nezůstává po zadu! Všechni v řík a všechni v zápas! Každý ať napne veškerý svoje sily a pak je jisté vítězství.

V Brně dne 7. srpna 1885.

Pankrác Krkoška
redaktor.

Jan Opletal
vydavatel.

Dělnictvu a všem přátelům dobré jeho věci.

Braň!

Jíž na prvnímu mimo všechnu všechnu jsem využil povinnosti nucení obrátiti se k vám důležitým záležitosti střejné smutné i důležité.

Znáte všechni krvavé události, jež v červnu zachvěly našim městem a znáte také jejich dohru — stávku. Víte, že dělnictvo brněnské v těch bouřích, jež nad ním se vznely, stálo čestně a mužně; víte, že obsálo i vítězství; neboť to, že stávka byla podniknuta, jest částečně dosaženo a bylo kapitulaci urvan tak opět kus pánů, na které považuje se ona za pána jediného a synchovana. Ale víte také, jaké oběti proletář brněnský musel přinést — — —. Dnes pyká na padesát věžní událostí 16. a 17. června, a daleko větší jest počet těch, kdož pro činné účastenství v organizování stávky zbaveni jsou práce a výživy. A lidé tito valnou většinou jsou otcové a manželé a věsměs téměř jediní živitelé svých rodin! Bídá, jež oběti jsou nevinné ženy a děti, jest ohromná.

Dělnictvo brněnské činí ovšem seč jest, aby rodinám svých soudrůdu poskytlo v jejich neštěsti úlevy, ba i z venkova dochází pomoc, ale posud deje se to v míře skrovné, posud vše to je nedostatečno, posud vše to je příliš málo, aby i jen nejpřílivější bídě bylo odpomoženo. Bídá ta každým dnem raste, ale prostředků k jejímu utišení neprůbívá, ba jest obava, že během času jich ubude, vždyť první nadšení, první záchvat sonstrasti, pod jejichž dojmy sbírky jsou pořádány, snadno vychladnou.

A pfece nesmí se tak státi! Pfece, kdyby ani nic jiného zde na váhu nepadal, již prostý cit lidskosti vše, aby neštastným rodinám vězněných a nezaměstnaných bylo pomoženo! Jim odnád budete pomoci, jen vy dělnici, jen vás všech spojené sily jsou ubohých těch jedinou nadějí. Nesmlouvajte-li se vy dělnici nad bídou rodin dělnických, — jiný se nad ní nesmiluje.

Ale zde padá na váhu ještě něco jiného!

Bratři, rozpomeňte se, že vše dělnictva brněnského jest věci vás všech, rozpomeňte se, že, co stihlo dnes Brno, již zítra stihnuti nebude každou místou jine!

Olevíte proto všechno svoje dlaně a zevšad přispějte svým darem. Každý i sebe nepatrnejší příspěvek jest vitán, vždyť i malé sily ve spojení vynikají divy. Ale sbírejte všechnu a sládejte všechni. Jsou vás tisíce, nuže nedejte hynouti rodinám několika soudrůdu hladu!

Doufáme, že slova naše padnou na půdu urodou. Nebude jistě treba říkati vám dvakrát o pomoc tam, kde pomáháte vlastně sami sobě. Dokážete zajistě, že vše, jenom solidarita všeho dělnictva že dovede nás ku konečnému vítězství, a jenom heslo „všici za jednoho a jeden za všecky“ že v zápasu našem jest spásosným.

Redakce.

Socialně politické rozhledy.

Zprávy redakční.

Na místě tomto nebudeme čtenáře učinovat nudným opakováním zpráv, které obyčejně již dávno zná z jiných časopisů. Čtrnáctidenník k přinášení telegramů se nehodi a my opakováním známých zpráv nesmíme ubí-

rati místě článkům důležitějším; to pochopí a uzná každý. Nám zdá se, že bude lépe když podáme vám jen to, co týká se dělnictva a strany socialistické, a více za to hleděti si budeme ostatních částí časopisu.

— V Rakousku až do nedávna postáčí k sehnání potřebného počtu vojska odvod provedený ve třech třídách t. j. mezi mladými muži jeden, dva a třiadvacetí-

letými. Nědávno zaveden odvod i pro čtvrtou třídu, jelikož v prvních třech potřebný počet zdravého silného mužstva sehnati se nemohl. Ale ani toto uvažení nemohlo očekávaný účinek; braneců není přece dosti. Toto kvapné závratné ubývání zdatnosti v dorůstající mládeži je skutečně spůsobilé, aby povzbudilo člověka ku přemýšlení. Také ministerstvo vojenství přemýšlelo o této věci a došlo ku poznání, že

dá se odpomoci nedostatku tomu tím, když povede se i pátá třída k odvodně. Není ještě zcela jisté, co se v ohledě tomto stane, ale jednáno o tom bylo.

— Německo požívá dálé štěstí a požehnání, jakým obdařuje ho „zákon o socialistech.“ Na břibitově ve Frankfurtě ukázalo se, kam to vede, když pro některé občany platí jinaké zákony než pro druhé a když někdo ne smí dělat to co všechni druzí smají, jen protože je — socialist. Snažně si to dala svědectví ta Mise dobrých mravů! Ani to nedovede pověst její očistiti, že právě v posledních dnech obvyklou zbožnosti se její vláda u-snesla, aby vojsko mimo pašky opatřeno bylo také — modlitbami kaihami. Čtenáře upozorňujeme na nás dopis z Mnichova, kde naznačuje o událostech frankfurtských bližších zpráv.

Dodatkem ku muichovskému dopisu podotýkáme, že policejní onen komisař, na jehož rozkaz sekáno do lidu, byl s úfa- du svého sesazen, a že zavedeno proti němu vyšetřování. To je prozatím všecko — a bezprochyby nebude víc!

— Pozorovat Rusko za našich dnù je skutečně zajímavò a — snad také poněno. Jak silným je ruský národ, to jeví se při svátcích, jož vznikly mezi Anglií a Ruskem. Kramářská vykořisťovací politika anglická je učena krčiti se a chybati před ruským mužskem — tím člověkem práce. Ale že ve státě ruském je mnoho shnilého, to dokazují jiné zvěsti, jež z pravoslavné Hlasy docházají. Generální gouverneur kníže Dolgorukov, vydal nařízení, jímž zapovídá v Moskvě prodávatì pušky, revolvery a nábojní lidej, kteří nemohou se vykázati úřední povolovou. Ale jedna tato ukáška postačí, aby čtenář si představil, jaký duch aži vane na Rusi nahoru a jeký dol.

— Podobné myšlenky jako o Rusku vznikají ve člověku také, když pozoruje Itálii. Krásná ta země od dob, co nabyla jednoty a setřala se zebe panství kněží a císařů, dělá v každém oboru účasné rychlé pokroky; po hříchu, že také moderní poměry národohospodářské již počínají zde rádit. O pokroku a sile italské svědčí zprávy z jihu; tam budlají italové vystavěti most čtyři kilometry t. j. hodinu cestaty dlouhý mesi jižním pobřežím a Sicilií; bude to dílo jaké svět posud nemá. Ale že národohospodářský život kvete v Itálii tímtéž způsobem jako všeude jinde v semích kulturních, to dosvědčují zprávy, jež docházejí ze severu; v okolí Mantovy bouří se sedláci proti statkářům a páli dvorce. Proč? Ze zábavy to asi nedělají a z bujnosti také ne!

Korrespondence.

F. Víděň, 28. VII. 1885. Stav chudiny. Snahy městské rady v otázce pečiva. Jejich bezvýslednost.

Jako všude ve větších městech, tak i u nás jest hmotné postavení chudiny přímo hrozné. Nepřirozeným rádem hospodářským vyvolaný věčný nedostatek práce a nadbytek sil dělných má za následek ustavičnou bídu, jež ve všech podobách pak na proletáře se šklebí. Nedostatek bytů, či lépe řečeno, jejich dráhota

a plynoucí z toho přeplňování, nedostatek topiva, nedostatek potravy, tot jsou zjevy tak obvyklé, tak každodenní, že, kdo přimo není svým úfadem nebo vlastní bídou donucen, ani si jich více nevšímá. A přece, jak brozné, jak ničivé mají zla tato následky pro celou lidskou společnost všebe, zvláště však pro vrstvy přímo jim postižené. Závratně vysoká úmrtnost, kterou honosí se velká, zejména průmyslová města a při každých odvodech na jevo vycházející závratně nízký počet zdatné, zdravé mládeže, tot jest jen nutné ovoce brozňatých těch poměrů, v nichž naše dělnictvo, naše maloživnostnictvo, naši nízké úředníci žijí.

Bida, jež střední a nižší třídy obyvatelstva vídeňského pronásleduje, a zejména nouzí o potraviny se jeví, býbe v poslední době již i naším velmožným magistrátem, jenž podobnými včemi jindy nerád hlavu si lámal, a nutí jej přemýšleti o tom, kterak odpomoci. Před nedávnem byla to starost o zásobování Vídň masem a nyní je to starost o upravení otázky chlebové, jež moudrými hlavami dobrého našeho města zmitá. Gremium magistrátní učinilo několik usnesení, týkajících se pečení a prodávání chleba i pečiva bělého, a návrhy ty předloženy budou sezení obecní rady vídeňské. Návrhy ty vrcholí v tom, aby chléb byl prodáván všechno důsledně dle váhy, pekařové aby pak byli donuceni váhu určenou správně dodržovati a za tím účelem aby pekly se boubnicky po $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$; a 3 kg, na nichž váha jejich má být vyznačena, by nikdo nemohl být klamán. Mimo to ustanovení jsou pravidla, jimiž upraveno má zejména být prodáváni pečiva bělého, kteréž posud, na velikou újmu obecenstva, téměř žádné kontrole nepodlehalo.

Nedá se upřít, že cosi dobrého na návztech těch jest, zejména uvážimeli, jak nedostatečným posud dozor nad pekaři provozovaný byl, a jak často odběratele chleba, valnou většinou to přesluhující třídy dělnické, obledně váhy řízeni byli od neavšedomitých mistrů; ale jestli domnívá se magistrát, že prostředky podobnými tomuto zažehná bídou proletariátu, a že hlavní příčinou bidy té jest snad několik vydřidušských pekařů a řeznářů, pak je rozhodně ne omylu. Nařízení o prodeji masa, o prodeji chleba, zkrátka o prodeji všeckých potravin mají sjasit dobrý účinek v ohledě zdravotním a policejním a chránit odběratele, aby nebyl řízen zbožím zdraví nebezpečným nebo špatným a špatně váženým, ale pro obyvatelstvo chudší, především pak pro dělnictvo mají význam jen velice podřízený, neboť tomu, kdo nemá zač konpit, nepomůže nic, že městská rada stará se o to, aby při kupování nebyly

Všecka podobná zařízení jsou pro nás bezcenná z té jednoduché příčiny, že nedostatku našemu neodpomábaší, nýbrž mají jej jen překrytí. Příčina toho, že dělník nachází se v postavení tak žalostném, nelze v tom, že dráho nakupuje svoje potřeby, nýbrž v tom, že kapitalistickým zřízením národnohospodářským jest snižována jeho mzda vždy tak hluboko, že stačí sotva na nejbědnější udržení života. Po-

moci dělníkovi může se jen tím, když zamezí se voškeru vykořisťování práce kapitálem, když zamezí se, aby z dělníka vymačkával kapitalista svůj zisk, když zkrátka a dobré, pvevezme veškeru výrobu stát. Veškero ostatní pomáhání jest jen polovičato a proto neplatno, a všecko rozbije se o základní onu překážku. Co, když příkladu, pomůže nám proletariátu vídeňskému, to, kdyby i podařilo se snahám rady městské usítiti cenu a zvýšili hodnotu potravin třeba o celou čtvrtinu? Ovšem budeme lacinější hlevi; ale jak dlouho? Sotva seznají kapitalističtí podnikatelé, že dělník může lacinější vyjít, hned zajistí provedou také snížení mzdy a my octneme se tak opět tam, kde jsme byli dříve. Budeme kupovat lacinější chléb, ale budeme také bráti menší mzdu a opět, jak naše příslužní praví — nula od nuly pojde! O skutečném nějakém zlepšení našeho postavení nedá se mluvit. Tak veškerá, dejme tomu že upřímná, snaha rady městské bude mít ten výsledek, že zisk továrníků vídeňských vzroste, jelikož mzda bude moci být sešroubována níže.

Takovými prostředky nemůže být a nikdy nebude bídě mase odpomočeno. Víme ovšem, že odpomoci bídě naši docela nemůže všeckná rada městská aniž přestavenstvo kteréhokoliv jiného točesta, — k tomu je potřeba reorganisace celého státního zřízení národnospodářského — ale tak zcela málomocny ty magistráty našich velkých samosprávných měst přečesou. Což kdyby tak převzala naše městská rada pečení chleba vůbec do správy obce? Tím zaspoufalo by se udržování četného nových nařízení o pečivu potřeba; obyvatelstvu poskytla by se záruka, že žízeno není, a mimo to byla by tím získána výhoda ta, že dělnictvo pekařské nemuselo by dělat více na svoje mistry, nýbrž přešlo by do služby obce, kteréž nezmělo by ovšem jít i o vykořistování práce, nýbrž také o zájmy jejího dělnictva. Podobná oprava dala by se snadno provést v řeznictví. Ovšem vznikl by ohromný klíček velkých mistrů, ale za to z dělníků a malých mistrů nekříčel by nad touto opravou, tuším, nikdo. Podobným počináním velkých samosprávných měst učiněn by zároveň mohl být pěkný počátek k soustavnému všeckré výrobě. — —

Ale ovšem — aby to se stalo, museli by v magistrátech zasedat mladové jiní. Jak nyní to jde a běží, bude slavný magistrát vídeňský a s ním i magistráty jiných měst* mastičkařit a experimentovat dále, a my zatím nebudeme mít dostatek toho dobré vázeného chleba zrovna tak, jako jsme neměli dostatek toho špatně vázeného.

* Náš brněnský neudělá ani to; tau
má již starostí. Pozn. redakce.

A. Videň, 30. VII. 1885. (Postm-
vání dělnictva. Videňské výděl-

kové a drahotní poměry.) Žádáte, občaně redaktoru, abych sdělil vám něco o materiálních poměrech dělnictva vídeňského. Činím tak, ale vše miže nerád; posívanou, ve kterém nacházíme se vo hlavním městě, jest, pokud možno, ještě neutěšenější, než postavení proletariátu ve městech ostatních: Ve hlavních ry

zech je to zde, jak vžuda jinde; malá mzda a velká drahota. Všeobecně rozšířené množí, že ve Vídni jsou platy vysoké a že dělník může tu přece lépe žít, jest avrovaný chybne.

Ráka se že čísla mluví; adším vám proto, jaké výdely mají dělnici některých oborů a zároveň jaké jsou tu ceny potřeb životních. Dovedete si tak snadno učiniti pojem o tom, jak zde dělnictvo žije.

Mezi nejlépe placené dělníky patří malí pokojí; ti vydělávají denně 2, 2-20 až i 3 zl. Podobně stojí si i natěrači vydělávají 1-70 až i 2-50 zl. denně. Ovšem kdo by se domníval že dělnici těchto oborů stojí si dobře, ten by by rozhodně na omylu. Výška jejich výdělku jest jen zdánlivá, neboť sezona při těchto živnostech jest jen tři měsíce ve květu, druhé tři měsíce postonává a po šest měsíců není ze všech dělníků malířských a natěračských zaměstnána ani řtvrtina. Rozličně stojí si stolaři a podle toho jaký je mistr a závod berou průměrně 1-30 až 2-10 zl. denně. Stolaři v okoli vídeňském mají plat týdení 3- až 4- zl. a stravu, jež ovšem není valná. Špatně stojí si zámečníci; ti vydělávají denně obyčejně 1- zl. a musí to být již dělník obzvláště zručný, vydělává 2- zl. Zedníci vydělávají 1-10 až 1-50 zl. denně; pekaři mají týdně 3- až 6- zl. a stravu a podobně i jiné dělnictvo. Ale to ještě nejsou nejmenší mzdy našeho dělnictva. Vždyť i za práce kvalifikované t. j. umělecké platí se mzdy ještě nižší; tak na příklad dělnici soustružnické, vyrábějící perletové knoflíky, vydělávají naneyvýše 9- zl. ale také 6- až i 5- zl týdně. Práce nádenníků odvádyaných jsou pak mzdami zrovna pařími; slováčti nádenníci pracují denně za 0-75 až za 1- zl.

A při těchto mzdách jsou ceny všech potřeb životních úsudně vysoký. Chléb, hlavní to potrava dělnictva, je sice dosti chutný, ale za to děsně drahý. Podobně má se to i jinými potravinami. Oběd pro jednu osobu, jen poněkud eluňší, stojí 60 nebo alespoň 40 krejcarů. Oběd za 25 krejcarů je již bídny, obědy pak, jak vyzáří je tak zvaní „Auskocher“ a jež stojí 20 krejcarů, nezasluhují více jména lidského jídla. Podivno je že i oděv a zejména obuv jestu velice drahá. Nade všecko pomyšlení sahá však drahota bytů. Jen jednu ukázkou. Malý pokojík pro jednu osobu s nejnudnějším obvyklým zařízením stojí měsíčně 10- až 15- zl, a to ne snad ve městě, nýbrž na dolesti odlehých předměstích. Počítajte že při takových poměrech je to pravý luxus držeti si byt. Skutečně také velká část dělnictva jest v pravém slova smyslu bez příštěkí; den stráví v dílnách a na ulici a pouze na noc vyhledávají to, čemu fikují svůj byt. Je to díra na předměstí, ve kteréž povolano je dělník vyspati se, kterou však s prvním závitem rána musí opustiti. V bytech těch má nájemník jen postel a za tu plati týdeně 1- zl.

Dle těchto poměrů utváří se také poslavení dělnictva. Člověk jen potřebuje seznati život oněch dobrých Slováků, kteří s chudých svých Tater každoročně přicházejí do císařského města, aby tu skromný svůj chléb si vydali, a uvidí jak hlboko lid dělný jít klesl. Sdělil jsem vám již nahoře, jaké jsou jejich mzdy — — jak mají lidé ti žít? Jejich potravou jest jen

chléb a kořalka; bytů nemají; přenocují za linieni v doupatech sklepovitých po 20, po 30 rozložení na zemi. A to ještě není největší stupeň skleslosti; jsou vrstvy, které stojí ještě níže — — ale bida ta neví víc k vypsaní.

Doufám že několik těchto ukázků postačí, aby učinili jste si obraz o postavení vídeňského proletariátu. Ale obraz ten bude proti skutečnosti přece příliš mírný, příliš světlý. Kdo chce miti obraz správný, ten musí poměry naše seznati vlastním názorem.

A dle postavení hmotného utvorte si také pojem o sebečitu, o uvědomělosti, o snahach valné časti našeho dělnictva. O své třídní zájmy, o zlepšení svého postavení stárá se jen úžasně malá část dělnictva městského, nepřehledné ty davy dělníků venkovských, jež zaplavují Vídeň, nemají ani zdání o tom, že také oni mají právo na existenci lidskou, důstojnou, krásnou! Co bude to třeba práce, nož i v děsnou tuto tmu padne jeden paprsek světla!

K. Mnichov. 31. VII. 1885. [Ke Frankfurtská.]

Zádate po mně občane, abych podával vám z Německa ob čas zprávy o takových událostech které by čtenáře vaše zajímaly, a zdroben, abych referoval vám o postavení a snahách českého dělnictva v Německu. Měl bych dnes tuto chuti rozprati se o tomto druhém odstavci, ale pilná látka jiná nutí mne, abych choutky své se zrekly.

Víte zajistět již z novin denních o tom, co se běhalo se ve Frankfurte nad Mohanem; českému dělnictvu však doposud nedostala se asi nestranná zpráva o kravatě té feči do rukou a myslím tedy, že plněm jen svou povinnost, podám-li vám o událostech těch zprávu aždilu li vám zároveň dojmy, jest ony ve všech myšlech vycvula.

Ráno dne 21. července doprovázelo na 1000 - 1500 nových městských výkupců funkcionářů socialisty Hitlera ku hrobu. Byl významný, v úplném klidu a také bez překážek dosáhl se pravodluhu. Ale na hřbitově rozestavěno bylo silné oddělení policistů a rovněž vchod ku hřbitovu byl obezen. Policie komisaři ognáli přibuzenstvu rezulhu, že nejsou drženy být žádné feči ani provedeny žádné demonstrace; zároveň vyzvali, aby shaty byly s věnoční červenou stuhy. Když skloněna rakve do hrobu, vystoupil občan Füllgrabe, aby oslovil shromážděné; ale komisař pferušil jej jí po slovech: „Ctění soudruhové — — — a opečně připominal svůj rázák. Füllgrabe složil tedy smuteční svůj věnec a prostými slovy: „Ve jménu frankfurtských soudruhů kladu tento věnec na hrob našeho přítele.“ Podobně učinili s krátkými poznámkami také frankfurtíci občan Bockenheim, Offenbach, Hochst a jin. Tu vystoupil deputovaný mohučský Leyendecker, promluvil několik slov o politické činnosti rezulhu, a soudně vřeno několik věnců s červenými stuhami do hrobu. Ale to zdalek se policejnímu komisiři jí ruce přiliš; snad horlivý ten mu domnával se, že je stát v nebezpečí a že na něm pouze a jeho oddělení policistů zletí spásu potřebu a společnosti — zkrátka, on zapověděl technikovi miutiti a nedostaje na tom, vyzval přítomné, aby okamžitě se rozsečli na základě § 6. socialistického zákona, jest k podobným případům, jak vidíte, velice dohle se budi. Jelikož však „okamžitě rozsečti se“ nešlo tak rychle před se, jen na „befel“ zvýkly policista si to představoval — dán rozkaz k zakročení strážníkům. A myslí oddehal se akt, jest na svý vryl je jak děsna, osklílká úpominka v mysl všech českých policií Hitlerova. Přes pár sta policistů určilo se jako rossapán zvět s taseou zbraní a způsobem. „V přednou sběr, na tu palíčkovou sběr!“ je bezbranné k žádnému odporu neopřipravené obecenstvo a do mužů, do žen i do dětí počali leknati. Lid bral se ku východům; ve zmatku u kvapu tom mnozí padají; ty tlakou rozzícení policisté po hlavách i po rukou; mnozí nemohou usati rychle ustupovat i jsou zraněni, a před vchodem stojí na koních jízdni strážníci a sekají na plochu i na ostro, jak kterémú libo, do prohajícího lida. Divokost, jít v tento den jali frankfurtíci policisté na jaro, hledá sobě rovně; bylo vidět, že to dlouho jít tlumený vrtek a záti proti soci-

álně demokratickmu lidu dělnickému, jímž tuto dnu vitaná přiletitost, aby se rozputaly, vybouily a v krvi klidných občanů došly utíseni. Ač se zastupu dle souhlasných správ všechny přítomných svědků ba i dle referátu samé policie nikdo ani v nejmenším na odpověd se nepostavil, ačkoliv všecko kvapilo k východům a hledalo v úteku spásu, přes přes 50 účastníků odneslo si krvavou úpominku na pohreb Hitlerův. Rozzřetenost a krevácení svědků dostoupila divokosti též světec — vyděl mestruňským jsou teny ba i děti — a proti těm snad přece nebylo třeba zbraní! A když nasytila se postava policie na divých tu obrátila se proti mrtvému; přes všecky protesty příbuzných servány se hrabu všecky věnce, zdobené rudými stuhami a odstraněny, ba později neváhalala policie ani ze hrobu vykopati věnce, aby té násaviděné červené barvy jich zbravila. Tak jednali sluhové pořádku!!!

Před hřbitovem sebrali poslancové Sabor a Frohme několik raněných, nalozili je do drotěk a vezli ku policejnímu předsednictví, kde podali proti jednání policei stížnost. A na předsednictví? Tam několika frázem jest odybiti, k jejich upokojení neučiněno nic, ale za to popilila si policie, aby zakázala telegrafovnu úřadu doprovázt telegramy o svébráni se feči — — patrně ovoce čistého svědomí!

Takové jsou v krátkosti události frankfurtské. Je k nim potřeba komentář?

Roztrpčení, jež i mezi obecenstvem neutrálním nad jednáním policie vzniklo, jest veliké; vyděl i časopisy bourgeoisie přiznati musí, že pro nic za nic chopeso se prostředků extremských provinice to nic že taseou zbraní, že ručena avohda občanega, že cezna krey, — — a to je i černému svědomí prodaných listů městských přece trochu mnoho. Jak všecky listy oznamují, zadal poslanec Sabor stížnost u praesidia policejního, jelikož se, jak zjistěno, účastníci počínají policie také dozorce hřbitovní, tedy atičenci městští, kterým jednání podobné úplně nepřislívá. Jsou rádostiv, jak celá ta záležitost skončí, a neopomenu podatí vám o tom zprávu.

Jak vidíte, nese ten socialistický zákon a nás pěkné ovoce.

Přistě adělím vám něco jiného.

Kapucinády to jest rozjímání o hlučných textech.

(Jako úvod.)

Milý, novědomý čtenář!

Především nepozastavuj se nad tím, že nazval jsem tě nevědomým. Mám já k tomu svoje příčiny. Takový čtenář a spisovatel, kteří oba stejně mnoho vědi, hodí se k sobě po čertech čpatně. Čtenář musí všecky věděti o něco méně než spisovatel, čili, správněji pověděno, spisovatele, nechce-li být čpatným spisovatelem, musí být vědy o něco honětěji než jeho čtenář; vyděl úkolem jeho je poučovati, ale kdo vši jenom tolík jako druži, ten, to je tak jisté, jako že dvakrát dvě jsou čtyry, ten k poučování se nehodi. Já však, jak redaktor těchto listů uznal, hodím se k tomu, a proto zjevně jestem chytřejším než ty.

Ostatně nebudu se odvolávat jenom na redaktora a také ti to dokáži sám. Hleď jen! ty nová co je kapucináda a já vám! Nuže! kdo jsme chytřejší?

A poněvadž tedy jsem chytřejším a poněvadž proto za spisovatele se pro tebe hodím, počnu hned svůj úřad na tobě provozovat a počnu tě poučovati.

Nejprv o tom, co to je kapucináda.

Před dávnými lety bývalo na světě jinak než je teď. Lidé byli hodnější, nebo alespoň myslí, že jsou hodná, socialistických demokratů a nespokojenců na světě nebylo, ale za to chodilo pod sluncem mnohem více velebných pánu, kteří horlivým slo-

vem a vzletným kázáním starali se o to, aby lidé se nekazili a v tenáta hřichu nepadali. Mezi všechny těmi velebnými řečníky minulých dob měli povět obzvláště skvělou kapucíni; ti uměli člověka rozebrati až do duše a toho nejsvarytějšího lotra obrátil kapucín na cestu spásy, dřív než bys do třech napočítal.

Kázání kapucinská, čili skrátka kapucinády, vešla pro svou řeznost a důkladnost zrovna ve příslušní. Řečnická sláva ctihonodného rádu kapucinského během času vybledla a svadla, ale slovo kapucináda podřelo svůj starý význam a tak ještě dnes každý řízné, břitké řeči, kterou je někdo podle zásluhy vyplacen. Hká se kapucináda. Kapucinádou příkladně je to, když žena poví co proto mužovi, který přišel o málo hodinách domu, nebo když pan mistr udělá malé ale vydatné kázáníčko tkalcovi, který při stávce nechal se volit do komitétu.

Ted vši tedy co je to kapucináda.

„Ale jak to všecko přichází sem?“ — tázal se skoro rozpacitě.

Nuže, také na to ti odpovím.

„Je mi avšen nový, socialně-demokratický časopis,“ řekl ke mně redaktor těchto listů.

„Dobře,“ odpověděl jsem já, „ale potom mi nic není.“

„Jak pak kdybyste mi tak také nějakým článkem přispíval? Vážt jste se svým časem o socialismus a jeho zásady také zajímá,“ pokračoval redaktor.

„Nu, bude-li potřeba, nejem od toho,“ řekl jsem já. „A co byste měl tam tak nejradiji?“

„Patrně něco, co by se čtenářům hodilo a také je hodně poučilo.“

„Dobře,“ odpovídám, a hlavou rejdi mi šťastná myšlenka — já alespoň domnívám se, že šťastná. „Jakž kdybych vám tak napsal několik kapucinád?“

„Kapucinád?!“ divil se on. „Vážt přece nerediti žádný „Hlas“ ani žádnoho „Čecha“ a jak se mi zdá, není moje obecenstvo tak půlič hřichné, aby na ně bylo třeba kapucinád.“

„Milý pane redaktore,“ poučil jsem ho já — já vůbec, jak pozorujete, velice rád poučuju — „hřich a hřich je rozdíl. Jindy bývaly jiné hřichy než dnes, a dnes zase platí něco jiného za hřich než jindy. Dnes největším hřichem na světě je hroupost. Moje kapucinády mřížily by proti ní.“

„Dělejte tedy, jak rozumíte. Takové kapucinády budou mně i mým čtenářům vitény,“ roshodl se redaktor.

Já šel domu a dal se do práce. A tak se to sběhlo, že hned v prvním čísle „Rovnosti“ je tu článek pod názvem „KAPUCINÁDA,“ a že já ti vysvětluj, co kapucináda je.

Tož takové kapucinády budu tedy psát.

Kapucíni dělávali svoje rozjímání na základě nějakého výroku z bible, a tomu říkali text. Já však, nesvěcený napodobovatel posvěcených těch mužů nebudu svolat texty bráti z bible, nýbrž, jak jsem to již napověděl, já budu konávat svoje rozjímání o lidské hrouposti. Postihnu-li někoho, že přede mnou řekne něco hroupého, hned toho jeho výroku použiji za text a

hned o něm udělám kázaničko. Ovšem, čím hroupejší člověk mi padne do rukou, tím s větší chutí se do něho pustim, neboť tím skvělejší budu mít přiležitost, abych se vyznamenal. Tak zajisté bude u mne větší radost nad jedním hroupkem než nad devadesáti devíti moudrými.

Ted ještě abych ti čtenáři povíděl, proti jakému druhu hrouposti hodlám se to obracet.

A to je následovně.

Vy proletáři založili jste si svůj časopis patrně pro sebe. Jím chechte dle možnosti své zájmy hájiti, jím zásady, od nichž očekáváte spásu, řídit. Nuže také já patřím ve vaše řady a stavím se jako poctivý bojovník pod váš prapor, abych bojoval tou zbraní, kterou nejlépe umím, a proti tomu nepříteli, kterého považují za nejuebezpečnějšího. Proti oné hrouposti tedy, která společnému našemu dílu staví se do cesty, proti té budu hřmeti svoje kapucinády a proti té brousíme svoje pero.

To uznáš čtenáři, že nepodnikám malé dílo a že budu mít práce dost a dost. Vážt sedm osm těch lidí, co proti nám se staví, činí tak z pouhé a holé hrouposti. Lidé, kteří nedovedou si představit, že by mohlo to na tom světě běžet také jinak, než běží to teď, lidé, v jejichž malé moskovicí nemžíce směstnat myšlenku, že nemusí být na světě chudasů a Rotschilďů, ti jsou hlavní dřekátkou oprav a pokroku. Bohužel že jsou to často lidé, kterým by nejvíce mělo záležeti na tom, aby opravy se provedly, a kteří měli by z oprav těch prospěch největší; ba nezdka jsou to i neuvědomělí, duševně nezralí dělníci, kteří přeče „ani.“ — „Já vás“ společenskými nejvíce trpí.

Nuže na všecky zbloudilé takové dušičky bude asi dobrá ostrá, perná kapucináda. Ty pak, milý čtenáři, spoj se se mnou k dobrému dílu. Vyskytně li se také tobě, — jako že se to jistě stane než ne, — nějaký hroupek, jemuž by se moje kázaničko hodilo, tedy vytáhni z kapsy nějaké to pomačkané číslo „ROVNOSTI,“ jsi-li krátkorakým nasad si brejle, udělej vážnou, úřední tvář a nevěrovi pěkně od začátku až do konce přečti s náležitým důrazem to, co mu patří. Možná, že tak spolu nejednomu hlavu spravíme a brouky mu z mozku vyšleme.

To je tedy tak přibližně všecko, co jsem já vědomý tobě novědomému mušelinci, abys stal se také vědomým a náležitě pochopil, čeho já tou rádou článek, které jsem nazval kapucinádami, checi dočítli a proč nazval jsem je tak a ne jinak.

A teď můžeme tedy přistoupiti hned ku první kapucinádě — — —

Ale chyba! — Přece ještě ne.

Ono mi leží ještě něco na srdeči a málem bych to byl zapoměl. Je dobré, že jsem si ještě včas vzpomenul.

Takové rozjímání, jaká já budu konati, měli bychom odhýbat každý týden alespoň jednou. Ale to je prozatím mršutá věc; ten vás časopisek vychází jenom jednou za čtrnáct dní a to potom ještě je tak řízsně malý. Tak tak, že budu moci jednu kapucinádu vypovídat za měsíc. Než já vám, přátelé, jak se tomuto nedostatku snadno dá odpomoci. Vše je velice jedno-

duchá. Hledte jen hodně odbírat tu malou svoji „Rovnost.“ Vite, časopis a díra jsou si v jedné věci podobny; čím více z díry odbíráte, tím je větší, a noviny zrovna tak, čím více je odbíráte, tím více rostou. To si dobrě pamatuje. Jen několik tisíc odběratelů a hned se ta „Rovnost“ natáhne a rozšíří a stlustne a třeba se i častěji začne objevovat a ze čtrnáctidenníka se stane týdeník a kdo ví, co potom ještě dále. Tak se jen mějte k tomu; slavné vydavatelstvo i redaktor budou mít radost, uposlechnete-li mé rady. Radost největší však budu mít já, protože budu moci častěji si zahromovat proti těm ubohým hroupkům, jejichž rozhodným nepřitelem musím volky nevolky být.

A ted tedy, když jsem ti to milý čtenář všecko tak hezky povíděl, dám se do vlastní práce a počuu tu první kapucinádu.

Kapucináda první.

Text.

„Ono se bojuje proti kapitalistům, ale kdyby nebylo kapitálu, jak by to na tom světě vypadalo!“

Tak promluveno bylo v malé společnosti maloměstáků, aby potupení byli nespokojenci; a obdivem umlkla veškerá říta.

* * * * * Bylo to pěkné jarní odpoledne.

Na velikém náměstí vřískaly alespoň čtyři kolovrátky, šelma žid lákal zvířecím pokřikem dobré venkovany ku špatnému svému zboží a mládež povykovala kolem kadaňského poštátku. Průmysl si laskavý čtenáři několik plachтовých bud, několik řevcovských krámů, hrnčířův vůz a kudlářův stolek a již ti ani nebudu muset vysvětlovat, že právě probíhá se — výroční trh.

Hoj, ten výroční trh! Co je to za velkou slavnost! Sedláčků synek dostane desetník, seška si koupí na nové cíchy, děvčka na zástěru, pacholek novou čepici a sedlák, když nepotřebuje nic jiného, alespoň dá šesták za nový bič, aby přeče věděl, že je „jarmak.“

A venkovská honorace ta má pravý sněm. Na tři míle z okoli přišli všecky myslivci i s dražými polovicemi a polovičkami (dle toho, jak měl který sedmnou svátoštinu velikou), a který má jakého potomečka, vzal ho sebou také. Slezany z pošty narazily se do sametových kabátů a na rtech rozložil se jim nejpřijemnější úsměv. A mládenec myslivcův, jenž je doprovázen, má nové spodky a zelená portu na nichž je široká jak dlaň. Zkrátko, co je trochu k světu a mohlo se utrhnut od domu, to je na trhu.

A když naprohlíženy do sytosti boudy i lidé na náměstí, tu každý jde do chladku, aby občerstvil se něčím tekutým a posilil něčím pevným.

V malé, zadní světničce hostinské, vyhrazené jenom pro „paný,“ je dnes jako koby nabito. Za třemi stoly sedí tu všecko co má po městsku šitý kabát a nenosí v zimě beranici nýbrž klobouk.

I já měl jsem to štěsti, že přijali mne ve svůj kruh, abych nemusel sedět v první řadě mezi „hroupým“ lidem. Nu

dobře! Sedl jsem si tedy mezi rozumné; však uvidíte jak rozumné.

Sedl tu u měho stolu asi tři myslivci, nějaký statí řík, pán poštmaster, dva učitele, a, aby byly růže mezi trařím, sedly si s námi také dvě paní myslivcové; jedna z nich zrovna vedle mne a ta byla, jak se mi zdálo, trochu tlustší než obyčejná.

Mluvilo se o všeobecném; o hezké deci hospodářské, o pytláčích, o nové škole v sousední vesni, jak konečně, jak už to bývá, padli páni také na politiku. Chvíli mluvili sem a tam, ale potom nalyala řeč trochu určitějšího směru — a to, když dali se do socialistův. Usnesli se na tom, že dělník mohl by dostat vydělati a pochopil řeč, ale že je marta shnila, opila a karbanická, pověděli si, že nemůže nikdo chtít po panu braběti, aby přepustil státu les, když ten les je „jeho.“ jednohlasně prohlásili, že na světě pfce musí být lidé rozličných stavů a různé zámožnosti a ještě mnoho podobných pěkných věcí si napovídali.

Než jednomu z těch učitelů nedal čert dobře dělat i řekl on, že socialisté jsou sice prabidní lidé, ale tak, jak to řeč ve světě chodí, že by to pfce chodili nemělo a všechno že by nemusel přece slíbit velký kapitál; — tento rozum mel z knihy „Duchovenstvo a socialismus“ vydané na lapání hlučných ptáků od rehardských benediktinů. Ale jeden z myslivců, s malými pichlavými očky, mohut uýmí kníry a trochu přičervenalým nosem usmál se pohrdlivě, zakroutil hlavou a řekl: „Ano, ano, milý příteli! Ono se bojuje proti kapitalistům, ale představte si, jak by ten svět vypadal, kdyby nebyl kapitál!“ — „Ten myslivec je horlivý čtenářem vídeňského, liberální „Neue freie Presse.“ Učitel se zapýřil, neboť poznal, že si vyvedl mezi lidmi ostudu a že neměl tak nerovnáno proti kapitálu se probrečti; ostatní společnost bezky v taktu kývala hlavami, aby dala na jevo, jak moudrá slova prouesal myslivec.

Já až posaud vše ticho poslouchal s povým předevztem nechat každého mluvit, co chce; ale řeč mi toho bylo přece již trochu mnoho i umínil jsem si také nečo do toho říci. Již otvíral jsem ústa, abych se v hovoru také omocil, v tom zavřela před domem veteránská hudba a všecko hrnulo se k oknům; jen moje sousedka, které jeji povážlivě přitlustlý stav nedovoloval, aby se honoum pohybovala, zůstala seděti; druhá myslivcová zůstala z útrpnosti při ní a než jsem se vrátili od oken, byla mezi nimi již v plném proudu řeč, kdy dětem rostou první zoubky; k socialismu však a jeho hříšnému učení jsem se již nevrátili ve svém hovoru.

Já byl tedy odsouzen nyní mláti, ale výrok myslivců jsem si dobře zapsal za uši a předevzal jsem si, že mu ho nedarui, ale že pana myslivce při nejbližší příležitosti důkladně vypere. A nyní, když mi napadlo praktické rozjímání o hlučných textech, vzpomnul jsem si v první řadě na ten maloměstský trh a na milého myslivce.

Tak tedy vás, milý čtenáři, jak ulovil jsem první hlučný text ku svým kapucinám.

„Jak vypadal by svět, kdyby nebylo kapitálu!“

Čti mne s pozorností, když konati budu o těchto slovech rozjímání, aby řeč moje byla tobě k ušitku a zlým lidem na posměch a na obrácení.
(Pokračování příště.)

Ruch místní.

Z Brna. (Z továrny Stösslov.) Trudné poměry dělnictva pracujícího v továrně Alberta Stössla nutí mne, bych podal věřejnosti malý obrázek o některých činech zmíněného továrníka a jeho náhodách.

Když bylo po stávce jednáno o zvýšení mzdy, uvolil se pan Stössel na každém kuse zboží zimního 1-50 zl. přidat a mímo to přislibil čestným slovem, že později na letním také přidá. Však jaké bylo sklamání dělnictva, když nastala letní práce, a pan Stössel nechtěl o zvýšení mzdy ani slyšet. K tomu ještě dal každému, komu takové jednání nebylo vhod, radu, aby si řekl hledat výnosnější zaměstnání. Tak zůstaly platy malé, jak byly, práce se neustále horší a mimo to pohání mistr Sch. dělníky neustále tak, že tito unavení téměř pod stavu klesají. Pan mistr při tom zapomíná, že i on jest pouhým dělníkem od milosti pána závislým a že i jemu se dříve neb později může podobně vésti, jako nyní jeho podřízeným. Onehdy přišel pan Stössel k dělníku J. H. a tázal mu ho, kdy dodělá kus, načež obdržel odpověď, že bude-li možno ještě tento týden.

~~Brzy následoval příšel náhoděl Sch. a nařízal mu onmu dělníku, že kus musí být do soboty hotov, poučovala prý má 4. být v už všechno dokončeno. Tímto dělníkovi přes vás pilnou ještě 6 m. na kuse. Nechal práci státi a umínil si, že látku v pondělí dodělá. Jak se však podivil, když přišel do práce a hledaje svůj stav, nemohl jej poznati, neboť na místě kde zanechal nedodělaný kus, stál stav prázdný. Teprve po dlouhém přemýšlení poznal po čísle, že se nalezá před svým strojem, na němž byl zatím někdo jiný, snad nějaké strašidlo, přes noc a přes neděli kus dohotovil. (Snad nerozumělo to strašidlo přísným nařízením o normální dobu pracovní.) Zatím přišel poládců Sch. a posadil dělníka H. pro novou osnovu, při čemž mu dal výpověď na tři dny. Když se H. ptal továrníka po příčině výpovědi, řekl mu tento, že prý málo pracuje. Na to odpověděl H., že pracuje tak jako jiní, ale že to snad bude jiná příčina.~~

(Mimochothem podotýkám, že H. výbíral přispívky na rodiny uvězněných soudruhů a na dělníky z práce propuštěné. Pán Bůh chráň však, abych snad chtěl tvrditi, že to bylo příčinou propuštění H.)

Dělnici! Vzpamatujte se konečně a spojeným silami pracujte proti společnému nepříteli — kapitálu. Pracujte společně, podporujte a pomocujte se vzájemně, a uvidíte, že žádoucího cíle se nainemete. Uvidíte, že všechno ocelové bradby kapitalismu a na trosek jeho vystavíme, když ne ráte, tedy aspoň svým potomkům opět. Hlastejte budoucnost!

— Vždyť my vás nepodezriváme. Kdo to? — Redakce.

Denní události.

— Několik brněnských dělníků, kteří převzali na sebe úkol, že starati se budou o sbírání a rozdělování příspěvků pro rodiny oněch soudruhů, kteří pro události poslední stávky jsou vězuňi nebo nezaměstnáni, dali vytisknuti provolání, v němž vyzývali dělnictvo ku sbírkám. Z opatrnosti přeptali se nejdříve u policie jakož i u c. k. státního navštědnicství, zda smíli by vyzávání to uveřejnit. Tam řečeno jim, že ano, ale jakmile bylo vytisknuto — ještě do jednoho exempláře skončíkováno.

Dne 3. srpna konána policejní prohlídka u čtyřech zdejších soudruhů.

— V Lomnici stávkovalo dělnictvo tkaninářské v tamějších továrnách Fišerově, Engelově a Hechtově. Došlo i k vylučení oken — jak o tom jsou ve vefeunosti rozličné zprávy. Konečně docíleno jakés také dohodnutí mezi stávujícími a továrníky a počalo se opět pracovati. (Žádáme soudruhy v Lomnici, aby podali nám, možno-li, zprávu o přičinách a průběhu stávky.)

— Ve Štýrském Hradci podali zednáci podnikatelům staveb a mistrům pamětní spis, v němž žádají rozhodně upravení a zlepšení mzdy a desítihodinnou práci. Na tento spis žádají odpověď nejdříve do 18. srpna. Připomírají mistrům, aby tentokrát uvážili konečně náležitou požadavku dělnictva, neboť jen do 18. srpna že hodlájí tito pracovati za posavádních podmínek. Jak asi zachovají se mistři k opravným požadavkům zednáci?

Směs.

— Ko zdravotní statistice dělnictva. Dostala se nám náhodou do rukou výroční zpráva zdejší „všeobecné pokladny pro dělníky nemocné a invalidy.“ Vyjímáme z ní některá data, jež svou zajímavostí pozorost čtenářovu zajistě upoutají. Data ta vrhají divné světlo na zdravotní poměry panující mezi dělnictvem. Všeobecná pokladna čítala koncem roku 1884 i s filiálkami 1525 členů, z nichž onemocnělo během roku 606, tedy z každého sta 40 lidí. Průměrně připadá na jednu nemoc děda až 21 dnů, z čehož vysvítá, že nemoci nebyly nepatené. Nejčastěji se vyskytovaly katarhy žaludeční (4% všech onemocnění), záněty a vředy (5%) a bolestnosť (6%). Pozoruhodno je, že z každého sta lidí na bolestnosť trpí šest a dá se to vysvětliti pouze špatným upravením budov továrních. Jaou to místnosti a okny jednoduchými, rozbitymi, slvětě dolobají špatně a mimo to jest v nich ještě mnoho jiných otvorů potřebných k technickému zřízení strojů ale vesměs špatně zavřených nebo vůbec nezavřených, jimiž průvan, praci rozebratým dělníkům tak velice škodný, volně probíhá. Nejšpatněji zřízeny jsou tak zvané „kravárny“, díly to tkalcovské, kdež pobyt jest přímo zdraví ubíjející; skutečně také z každého sta onemocnělých tkalců stane osm na bolestnosť. Bylo by konečně na čase, aby takovému trvalému zrovna na systém povýšenému mrzajení dělnictva učinil se konec. — V zakoně řívnostenském jsou také o tom jakás nařízení. O těch

302

továrnici nevědi? Podotýkáme, že je to dělnictvo lépe postavené, jež u "všeobecné pokladny" pojistění vyhledává; jaké pak jsou asi poměry mezi dělnictvem ještě nižších vrstev a tak špatně stojícím, že na pojistování již vůbec ani myslit nemůže!?

Brněnský tovární pozorovatel.

Adresujeme tuto rubriku na pana továrního inspektora Červeného. Držetí budeme ji tak dlouho otevřenu pokud ve

všech továrnách brněnských důsledně nebude provedena nová zákonitá nařízení a zejména ustanovení o normální době, jakož i umluva v červnu mezi továrníky a dělníky průmyslu vlnářského docílená. Všecky dělnictvo žádáme, aby ve vlastním zájmu podávalo nám správy o všech sem spadajících nesprávnostech; zároveň však připomínáme, aby jen správy pravdivé a jisté nám podávány byly, neboť nochceme nijak vydáti se v nebezpečí, abychom snad správu jednou přinesenou museili opravovati nebo dokonce odvolávat. — Redakce.

VĚSTNÍK VEŘEJNOSTI.

Veškerému dělnictvu a malo-průmyslnictvu.

Soudruzi!

Vždy zmocňovalo se vás oprávněné roztrpčení, když slyšeli jste, jak v nadherné světové výstavy hrdý městák snášel bohatství a skvosty celého světa, aby oslavoval sebe a svoji vládu. Ze všech zemí, ze všech krajů sešlo se tu vše, co vaše práce, vaše píseň a vaše zručnost nejlepšího vykonala, a všecko to svinula bourgeoisie ve skvělý věneček jen kolem vlastních skráni, kdežto na vás, jejichž díla tuto velenbu, nikdo sám ani nezpomenu; jména hrádých baronů průmyslových, jména milionářů, jména továrníků a podnikatelů vynikla a stkvěla se, ale jméno toho, kdo skutečně obdiv zasloužil, jméno prostého ale významného a dovedného dělníka zůstalo nepovídano.

Zajisté dojde u vás souhlasu myšlenka, kterou pojalo v době nejnovější dě-

nictvo francouzské. Usnesit se naši francouzští soudruhové uspořádati velikou mezinárodní světovou výstavu dělnickou, jež má se stát stkvělým triumfem sily a intelligence našeho stavu.

Ve výstavě, jož 1. dubnem r. 1886, zahájena bude v Paříži, nám zastoupena být práce všech odborů a všech národů, nikoliv aby oslavovala podnikatele a továrníka, nýbrž aby oslavovala toho, kdo ji vykonal, — aby oslavovala dělníka.

Aby pařížští soudruhové dílo podniknuté mohli zdárně a všechno dělnictvo důstojně provést, obracejí se na soudruhy celého světa a vyzváním, aby výstavu obeslali. Také v Brně sestoupili jsem se někteří za tím účelem ve zvláštní výbor, jehož starostí jest, aby také dělnictvo zdejší na výstavě důstojně bylo zastoupeno. I obracíme se soudruhové k vám a vyzýváme vás, abyste, seč sily vaše stačí, přiblížili ku zdaru podniku dělnictva pařížského.

Veškerý nabídky a dotazy zasílejte

u nám pod adresou: „Výbor ku obeslání pařížské mezinárodní výstavy dělnické. Všeobecná pokladnice nemocenská v Jakubské ulici č. 7 v Brně.“ Rádi a ochotně podáme vám na každý dotaz bližší zprávy o všem, co výstavy a jejího obeslání se týče.

Dělnici, uvažte, že podnik soudruhů pařížských jest společnou všechno dělnictva, že jedná se o to, ukázati, že dělnictvo schopno jest vykonati něco i bez té třídy podnikatelské, jež tak ráda snížila by nás v minném světa na pouhé stroje a jež stále chlubí se, že jediné pod jejím vedením práce naše státi se může užitečnou a plodnou!

Uvažte, že jedná se o naši čest, a nezustávejte lhůtějními!

V Brně 2. VIII. 1885.

Výbor
ku obeslání pařížské mezinárodní světové výstavy dělnické.

HOVORNA.

Casem zajisté přihodi se čtenáři každého listu, že přál by si nějakého vysvětlení, poučení nebo nějaké správy, o kteréž myslí, že nejlépe podat by mu ji mohla redakce. Za tou příčinou mají mnohé časopisy zvláštní rubriku, tak zvanou „HOVORNU“, kdež otázky, jež jim od čtenářů jejich dejdou, odpovidávají. I naše redakce myslí, že čtenářstvu se za

vděčí, přijmeli do svého listu takovou jaká otázka, o kteréž posud neměl přiležitosti nabýti poučení a t. d. Ve všech podobných případech postačí jednoduchý dotaz korespondenčním listkem na redakci naši učiněný, a my, seč sily naše budou, přičiníme se, abychom tazateli vyhověli a žádaných zpráv a vysvětlení mu podali. — Redakce.

LISTÁRNA.

Upozorňujeme čtenářstvo, že číslo toto výjimkou vyšlo druhý čtvrtok v měsíci. Číslo příští vyjde první čtvrtok zářový, t. j. 3. září.

Listárná redakce.

V. Z. Uveřejnime příště. — K. v Praze. Nebylo možno: uvidíme zde příště. — Redakce.

Listárná expedice.

Všecky, kdež list nás si odbratí přejí, ale jímž snad první číslo nebylo zasláno, prosíme o laskavé udání adresy. — Expedice.

Listárná administrace.

Kvitajeme předplatné: Šebest, Fláha, Líšeň 35. Frt. Polák, Líšeň 35. Frant. Válek, Líšeň 35. Klement Fláha, Líšeň 35. Uhřenec 1-40.

Přispěvky na vydávání Rovnosti: Nenámenovaná osoba ze Zářenic 1-25. Prokop '19. Kástner '20. Sobotka '50. Fritsch '50. Fr. Kautný '25. J. Novotný '20. Fr. Sochor '25. Sedláček Vojt. '40. Jos. Síbor '25. Vaněček '40. Fr. Gottwald '20. Vojs. Síbor '20. F. Knor '20. Sbratřenin v před '30. Ant. Roskydal '10. Pokorný '20. Fr. Zavadil '10. Dobrovolský '20. P. Hauser '20. A. Opletal '10. Větrovský '20. K. '50. „Pokladník“ '02. F. Knor '20. Sbratřenin v před '70. „Najítý

poklad“ '10. Navrátil '50. „Rovnost, volnosť, bratrství“ '20. Starý '50. Los '10. Kroft '10. Mučka '10. Baček '20. Fischer '10. Lachánek '10. Kováč '20. Teply '20. Müller '10. Brejch '10. Jaschke '10. Tomeš '10. Brohan '10. Teleček '10. Filipinský '10. J. Doležel '10. Moravec '20. Pohanka '50. Musil '10. Elbel '10. Skoták '10. Kon. Müller '10. Ondra '20. Mörtel '10. Šipek '10. Nesvadba '20. Posolda '20. Hledík '10. Dedeček '20. Krahulec '30. Kvrtov '03. Vrana '20. Cíha '20. Peroutka '20. Svátek '10. Tres '30. Smazal '50. Fröhnel '20. Kotulán '10. Wagner '20. Matula '20. Urbánek '50. Borkovec '10. Nejmenovaný '11. Jakubček '20. Trkan '10. Hájek '20. Křízek '20. Nos '20. Božek '20. Augustin '50. Petr '10. Kaplan '10. Krejčí '10. Nejman '40. Matoušek '20. Smahel '40. Sejha '50. K. Zimmer '20. Husováci při jmeninách Fr. Konečného '170. Husováci v havárné 1-12. Cyril Pohanka '10. Mnichov: K. Častek, Gušák, Pivo '2. Husováci v Sulcové zahrádce: Fr. Navrátil: že nechále jít od devět '30. Ze ma stará byla obléčena za selku '10. a ma pánsky '05. Pane hostinský bringens

kousek Schweizerkášu '03. pak černou kávu nebo chleba '05. Ze jsem dcera prvního radužího '05. a já starostova '05. Pan mistr od — — — ve potád žárbce '05. Mondér noži kakiroyi gaté '05. Chce se je nechat prat '02. Nazdar husovické společnosti která sedláček mezi — — —. Na zdejší Rovnosti' 10. Červený mládež husovická '104. Já za to nemohu díky se mnou nechce mluvit '10. Přikryl '50. Fr. Knor '30. Pavel Hauser '20. F. Heneš '25. A. Opletal '25. Nejmenovaný '3. Z. Mariašů '10. Z. Mariášů '10. Za to že výhrál '10. Nejmenovaný ze Zářenic: Za to že jsou v Zářenicích Veteráni hodni — — '50. Sbírkou od Schöllera '55. Kästner '20. Křízek '25. Kästner '20. Uhrnec '20. Kästner '20. Křízek '25. Kästner '20. Český čas '29.

Prosíme soudruhy, kteří na vydávání „Rovnosti“ nejako částku upsal, aby hleděli, možná, co nejdříve ji splatili.

Dále prosíme všechny, kdož na list přispívají, aby brali hesla pokud možno krátká, neboť hesly dlouhými ubírá se místa ostatním částečně časopisu.

Dne 10. srpna 1885. — Administrace.

Tiskem J. Hniličkou v Brně.

Uplatněno v Brně, oficiální poštovní ředitelství (9881-1845), faks. 11-6/337

B26

zdroj: Alfa, 1146